

איצרות ומעורבות ממעורבות

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

דיבורי תורה ותפילה הם שעשועים להקב"ה

במאמר זה מבאר רבינו ומרחיב בענין אחד ההקדמות הראשונות לכל יסוד וענין בתורת החסידות, שהתעוררות הרצון לבריאת העולם נולדה על ידי התבוננות ועיון הקב"ה במעשי הצדיקים, ואף מתחדשת בכל עת על ידי הצדיקים, וזאת עיקר עבודת הצדיקים, לעורר את עולם התענוג שבו תחילת שורשי השפע אשר משפיע השם יתברך לכל העולמות, ותענוג זה מעורר וממשיך אור חדש לעולם, ומחדש את חיות הבריאה באור חדש ובמוחין חדשים לצדיקים.

וכאן מוסיף רבינו ומבאר כיצד מתעורר התענוג המתעורר למעלה, ובהקדים יסוד גדול שהקב"ה הוא בחינת משפיע אלינו על ידי שנותן לנו את הפנימיות של התורה והתפילה שהיא בחינת הדביקות וההתלהבות, שהיא מכוונה 'הבל', והיא בחינת חמימות הלב המתפשטת אל כנפי הריאה ומשם יוצא הקול והדיבורים, שהיא לבוש אל החמימות הרוחנית המתפשטת בלב מכח שורש המחשבה שהיא הנשמה, היא אש הקדושה המתפשטת אל כל לבבות ישראל וממנו נולדים כל הדיבורים בעבודת השי"ת, והוא על ידי הדיבור שהצדיקים מדברים לפני ה' בתורה ובתפילה.

ולכן בעצם הדיבור אנו נקראים בחינת 'מקבלים' להקב"ה, כמו בן שהוא ממשיך את כח המחשבה של האב שנטוע בו מתולדתו ושרשו אל הדיבור בדברי החכמה שמוציא מפיו, ועל ידי זה יש להאב שעשועים גדולים שחכמת הבן נמשכת מחכמתו, שהרי מוח הבן נמשך ממוח האב, וכן ההבל שנמשך אל הלב להוציא דיבורי תורה ותפילה, הוא הארת הקדוש ברוך הוא שמאיר בלבנו, וכשמוציאים אותו לידי פועל בדיבור עושים אנו לו נחת רוח.

והדיבור הוא בחינת צמצום, שהאדם מצמצם את כל כוחותיו ומחשבותיו ורגשותיו בתוך הדיבור, ולכן הדיבור הוא בחינת ה'יראה' והוא נמשך מכך שהאדם ירא מהקב"ה, שביראה זאת עצמה נעשה נפשו בבחינת כלי מוכן לקבל את אורו.

ועל ידי זה גופא מעורר האדם הזה רצון למעלה, שהקדוש ברוך הוא ימשיך שפע חדש מאור אין סוף ויצמצם את אורו הזה באופן שיוכלו התחתונים להשיגו, מכיון שירא שהצדיקים לא יוכלו לקבל אורו, וזוהי בחינת יראה בשורשה שהיא שורש ההשפעה.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד זיע"א לפרשת השבוע

אִתָּא בְּסֵפֶר יִצְיָרָה (פרק ב' משנה ד') **אִין לְמַעְלָה מַעֲנָג**. משמע שהענוג הוא שורש הכל, וכל העולמות מקבלים ממנו את חיותם וקיומם. ויובן על פי מה שאיתא במדרש (בראשית רבה ח ז), **שְׁנַמְלָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּנִשְׁמָתוֹ שֶׁל צְדִיקִים** משמעות הדברים היא שכביכול נטל עצה מנשמות הצדיקים לבריאת העולם, כמשל אדם שנמלך באוהביו ונותנים לו רצון לעשות כעצתם, כך הצדיקים עוררו את הרצון לבריאת העולם וממילא נתנו חיות לבריאתו וקיומו, **כִּי מֵהִתְעַנֵּג שֵׁשׁ לוֹ מֵהַצְדִּיקִים** שצפה מעשיהם הטובים, **מִכֶּחָ זֶה הָיָה לוֹ רָצוֹן לְבְרֵא הָעוֹלָמוֹת**, וזה היה בחינת אתערותא דלתתא (התעוררות התחתונים) שצריך להיות תמיד קודם לכל המשכת שפע מלמעלה.

וְזֶה הַצְּרוּף רָצוֹן, רִי"ש הקדוש ברוך הוא, שהוא ראש וראשית לכל **מְשֻׁפָּע לְנוֹ"ן** שהוא בחינת ההמשכה אל עולם התחתון, **עַל יְדֵי צְדִיק** מכח התענוג, שהוא תענוג המתעורר על ידי שצפה מעשי הצדיקים, ולכן הצדי"ק בין הרי"ש אל הנו"ן כי הוא המחבר בין שניהם, **וְרָצוֹן אוֹתִיּוֹת 'צְנוּר', רוּצָה לוֹמַר צְדִיק [קוֹדֵם]**, הצדיק הוא הצינור לעורר הרצון ולהמשיכו לכל בני דורו המקבלים את השפע בזכותו, ולכן הוא מכוונה הצינור, **שֶׁבְּשִׁבִיל צְדִיק בְּרָא עוֹלָמוֹת** כדי להשתעשע במעשי הצדיקים, **[וְאַחַר כֵּן נִרְ] מְזֶה נִשְׁתַּלְשֵׁל הַנֶּר שְׁמוּרָה עַל בַּחֲיִנַת ה'מַקְבֵּל' שֶׁהוּא עוֹלָם זֶה בְּאוֹת נ' הַמַּקְבֵּל מֵהַר' שֶׁהוּא הַקַּב"ה שֶׁהוּא רֹאשׁ וְרֵאשִׁית לְכָל, נִמְצָא רֵאשִׁי מְזֶה בְּהַכְרַח שֶׁמֵּה שֶׁהַצְדִּיק עוֹשֶׂה אוֹ מְדַבֵּר יֵשׁ תַּעֲנוּג לְבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא שֶׁהָרִי כָל הָעוֹלָמוֹת נִבְרָאוּ לְצוּרֵךְ הַצְדִּיק, שְׁכַל מַעֲשֵׂיו וְדִיבּוּרָיו בְּדִבְקוֹת הַבוֹרָא וּבְחֻכְמַת אֱלֻקוֹת כְּפִי שֶׁמִּמְשִׁיךְ וּמְבָאֵר:**

לְמַשְׁלֵ אֵב שֵׁשׁ לוֹ תַעֲנוּג כְּשֶׁבָנוּ דוֹבֵר דְּבַר חֻכְמָה, כֵּן הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יִתֵּן בְּנו אֶת הַבֵּל שהוא פנימיות הלב (-אותיות הבל) וממנו נמשך הדיבור על ידי הלב, והבל זה הנמשך מעולם האצילות שהוא הוא הכח ה'היולי' של הדיבורים, כלומר שממנו נמשכים כל הדיבורים שבעולם, **וְכֹאשֶׁר אָנוּ מְדַבְּרִים בְּהֵבֵל זֶה הַדְּבָרִים הַקְּדוּשִׁים, אֲזַ אָנוּ מְאִירִים בָּזֶה הַהֵבֵל** את שורשו של ההבל שהוא **בְּבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא** שנמשך הבל העליון כפי שהוא בשורשו באור אין סוף אל ההבל של הצדיק, **נִמְצָא שֶׁהַבֵּל שָׂבָא לְנוּ מֵהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָנוּ עוֹשִׂין לוֹ לְבוֹשׁ בְּאוֹתִיּוֹת**, שעל ידי האותיות נמשכת קדושה זאת של ה'הבל' ובהא לעולם באופן של 'אותיות' שהיא הלבוש והצורה שבהם קדושה זאת נעשית חלק ממציאות העולם ובהא השגת אלוקות על ידי דיבורים אלו הנבראים.

ומבואר עוד בליקוטים יקרים (סי' קלו), אור האמת (פז): ומה גם אם תפלתו תהיה זכה וברורה, בודאי ההבל הקדוש היוצא מפיו יתדבק ויתחבר עם ההבל העליון הדבוק אליו ונכנס אליו בתמידות, כמו שאמרו רז"ל (בראשית רבה פרשה י"ד סימן ט') על פסוק (תהלים קב ו) כל הנשמה תהלל יה, על כל נשימה ונשימה שהאדם נושם, ויוצא ההבל ממנו מתתא לעילא, וחוזרת אליו מעילא לתתא, ובודאי בנקל יוכל להתחבר חלק אלהות אשר בתוך האדם אל שרשו.

ועוד כתב (ליקוטים יקרים ו. סי' קיח), דברות המגיד (בחוקותי עמ' רד). ובאור תורה (בחוקותי סימן רכג): על פי רמז המשנה (חגיגה כ'): חומר בקודש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים וכו'. כי הלא נודע שעיקר עבודת הבורא יתברך הוא הדביקות וההתלהבות בעבודתו יתברך ובלמוד תורתו שיהיה בדחילו ורחימו. ומחמת זה יכול הוא לדבק בהשם יתברך כביכול, מפני שההבל הדיבורים מתדבק בהבל העליון, והקול בקול העליון, והדבור בדבור העליון, וכן המחשבה, וכמו שאמרו רז"ל (זוהר ויקרא רלב). השכינה מדברת מתוך גרונו של משה, מחמת גודל קדושתו ודביקותו בהשם יתברך היה ממש מתחבר עם שרשו, והרי הוא כמו שהקדוש ברוך הוא היה מדבר דבורו של משה. ועל ידי כן נזדכך חומריותו ונעשה איש האלהים, וכמו שכתוב (שמות ג ה) של נעלך, שהוא לבוש החומרי (תיקוני

זוהר תלא עו).

וְזֶה (בראשית ד ד) 'וַיֵּשֶׁע ה' אֶל הַבֵּל וְאֶל מִנְחָתוֹ, פְּרוֹשׁ וַיִּשְׁע לְשׁוֹן שַׁעֲשׂוּעִים, שַׁעֲשׂוּעַ שֶׁהָיָה לוֹ מֵהַבֵּל הַדִּיבּוּר הַיָּא מִנְחָתוֹ. רוּצָה לוֹמַר אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם לְבוּשׁ לְהַבֵּל הֵם הַעוֹשִׂים לוֹ נַחַת רוּחַ הַנִּקְרָא מִנְחָה. נִמְצָא שֵׁשׁ לוֹ תַעֲנוּג מִיִּשְׂרָאֵל שַׁצְפָּה תוֹרָתָם וְתַפְּלָתָם וּבִשְׂבִיל זֶה הָיָה לוֹ רִצּוֹן לְבְרוֹא הָעוֹלָם, וַיְמַיְכֵן בְּאֵרֶצְוֹן, מִכַּח הָאֲהָבָה שְׁאוּהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא הַתַּעֲנוּג. וּמִסְתַּמָּא צִמְצָם עֲצָמוֹ לְרִצּוֹן, שֶׁהָיָה אֵינוֹ מוֹכֵרָח מַצֵּד עֲצָמוֹ בְּשׁוֹם הַכֹּרֵחַ, כְּבִשְׂר וְדָם שֵׁשׁ דָּבָר הַמִּשְׁמַחֵה וּמוֹכֵרָח לְעִשׂוֹת אוֹתוֹ דָּבָר כַּדִּי לְשִׂמּוֹחַ, אֲלֵא שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ בַּחֵר כֵּן בְּרִצּוֹנוֹ, וּכְשֵׁיִשׁ הַתְּגָלוֹת לְרִצּוֹן יֵשׁ נַחַת רוּחַ לְיִשְׂרָאֵל, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל הַשְּׁפָעוֹת מִכַּח הַרִצּוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם. וּבִשְׂבִיל הַשַּׁעֲשׂוּעִים צִמְצָם עֲצָמוֹ כְּפִיכּוֹל הַמַּעֲשֵׂי אֶת אוֹרוֹ לְפִי יְכוּלָת הַמַּקְבָּלִים לְקַבֵּל, לְפִי כָל נֶפֶשׁ וּמְקוֹם וְזָמַן, לְמַשְׁל כְּשֶׁאֵב לוֹמַד עִם בְּנוֹ וְצִמְצָם עֲצָמוֹ בִּשְׂבִיל בְּנוֹ לְהַסְבִּירוֹ כְּפִי שֵׁיכוֹל לְהַבִּין. וְנָטַע הַדָּבָר שֶׁמִּצְמָצֵם עֲצָמוֹ הוּא, כִּי הָאֵב יֵשׁ לוֹ שִׂכְל גְּדוֹל, וַיִּרְא לוֹמַר לְבְנוֹ שִׂכְל גְּדוֹל שֶׁמָּא אֵינוֹ יְכוֹל לְהִבִּין הַתִּינּוּק, וְלִכֵּן מוֹדַד בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ כִּמְהָ יְכוֹל הַתִּינּוּק לְקַבֵּל וּלְפִי זֶה אוֹמַר לוֹ, כֶּף כְּפִיכּוֹל הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא יִרְא לְהַתְּפַשֵּׁט בְּהִירְתּוֹ יוֹתֵר מִפְּנֵי שֶׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל וְלִכֵּן מִצְמָצֵם אוֹרוֹ, וְזֶה שׁוֹרָה מִיַּד הִירָאָה שֶׁהוּא צִמְצוּם, נִמְצָא בִּשְׂבִיל הַתַּעֲנוּג שֶׁמִּקְבֵּל מֵהַצְּדִיק יִרְא לְהַתְּפַשֵּׁט.

וכלשון המגיד בכתבי קודש (ת. ד"ה יט): שברא הקדוש ברוך הוא דבר שיברא מידותיו שיקרא לנו אב, ויקבל תענוג מאתנו ויאהב אותנו ויראה להתרחק מאתנו כאב מבניו, ויתפאר בנו כו'.

ועיין בכתבי קודש (דף כט): אור האמת (דף כו): אור תורה (בשלח סימן צג), ודברות המגיד (פרשת בשלח): אהבה ויראה נקראים ידים, כי מדרך האוהב דבר שכלי וביירר בשכלו לאהוב אותה המעשה, תיכף גומר אותה המעשה בידים, ונקראים הידים שכל הפועל, שכן הרוב מעשים נגמרים בידים. וכן כל גמילות חסד ביד הוא. ולעולם הכח יותר ביד ימין, ולכן נקרא יד ימין חסד ואהבה, ויד הגדולה. ואם הוא יראה שאי אפשר לגמור המעשה ביד ימין לבד, ואז הוא עוזר ביד שמאל ומחזיק המעשה, ומצמצם עצמו להעובדא, לכן נקרא גבורה, רוצה לומר שמגביר הכח. ונקרא יראה, כי כן היראה אצל הקדוש ברוך הוא שירא להמניע עצמו מהעובדא מכח חלישות העובדא, והוא שורש הצמצום ונקרא יד החזקה.

וְזֶה (דברים י יב) 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹף', מָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צָרִיךְ לְקַבֵּל מִמֶּךָ וְאֲשֶׁר זָאת הוּא מִבְּקֶשׁ מִמֶּךָ כְּכִיכּוֹל, 'כִּי אִם לִירְאָה', שֶׁתַּעֲשֶׂה אֶתָּה יִרְאָה לְהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא כְּפִיכּוֹל, הַיְיִנוֹ שֶׁתַּעֲשֶׂה לוֹ שַׁעֲשׂוּעִים עַל יְדֵי שֶׁתְּהִיָּה בַּחֲנִיַת

כדי לפרסם מלכותו, שֶׁתִּלְבַּשׁ הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵךְ עֲצָמוֹ בְּצַדִּיק שֶׁמוֹדַד אֶת אוֹרוֹ לוֹ לְפִי מָה שְׁבִיכּוֹלָת הַצְּדִיק לְהַשִּׁיג, וְזֶה הָיָה בִּשְׂבִיל הַתַּעֲנוּג.

לְכָף תִּבְּת צָא בְּנִקּוּד צִיר”י שהוא מלשון ציור, שֶׁהַנִּקּוּד מִתְּנַיֵע הַתְּבָה זֶה נִרְמַז בְּצִיר”י שֵׁשׁ בוֹ שְׁנֵי נִקּוּדוֹת הַמּוֹרוֹת עַל שְׁנֵי הַתְּנוּעוֹת, הַתְּנוּעָה שֶׁהוּא הַמַּקְבֵּל וְהַתִּיבָה שֶׁהוּא הַמְּקַבֵּל, כִּי הַנִּיקּוּד מְבִיא אֶת הַתְּנוּעָה לְתִיבָה שֶׁהַתַּעֲנוּג הוּא מִתְּנוּעֵע טְבַע הַתַּעֲנוּג הַמְּרַבָּה חַיִּים לְעוֹרֵר תְּנוּעָה וְחַיּוֹת בְּנֶפֶשׁ, וְזֶה מוֹרָה עַל כֶּךָ שֶׁבְּעוֹלָמוֹת הַעֲלִיוֹנִים הַתַּעֲנוּג בְּשַׁעֲשׂוּעֵי הַצְּדִיקִים.

וְזֶה (בראשית כז ל) 'אָךְ יֵצָא יֵצָא יַעֲקֹב, רוּצָה לוֹמַר כָּל בְּרִיאוֹת עוֹלָם שֶׁהוּא הַתְּגָלוֹת כַּח אֲלֻקוֹתוֹ אֵל הַפּוֹעֵל בְּעוֹלָם הַעֲשִׂיָּה, וְנִקְרָא יֵצִיא מִמְּקוֹמוֹ מִשׁוּם שֶׁהוּא בַּחֲנִיַת הַתְּגָלוֹת אֲלֻקוֹת בְּתַחֲתוֹנִים בְּמִקּוֹם שֶׁהוּא בְּבַחֲנִיַת מַחוּץ לְאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ, לֹא הָיָה אֵלָּא בִּשְׂבִיל יַעֲקֹב וְזֶהוּ 'אָךְ' כְּלוֹמַר רַק, שֶׁהַכֵּל מִכּוּחַ הַצְּדִיק, וְדו"ק.

'נוקבא' בחינת מקבל לשפע הקב"ה, ועל ידי זה יהיה לו בחינת יראה שלא תתרחק ממנו, ומכח זה ירצה לצמצם את אורו אליך לפי מדריגתך כדי שתוכל לידבק בו.

נִמְצָא שֶׁזֶה פִּירוּשׁ הַפְּסוּק (תהלים קלג ב) 'כִּשְׁמֵן הַטּוֹב יוֹרֵד עַל הַזֶּקֶן זָקֵן אַהֲרֹן הַיּוֹרֵד עַל פִּי מִיִּדוֹתָיו, כָּל הַשִּׁפְע יוֹרֵד עַל הַזָּקֵן הוּא הַתְּלַבְּשׁוֹת, דְּהַיְיִנוֹ עַל הַשִּׁפְע שֶׁמִּצְטַמָּצֵם לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי שֶׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִיִּדוֹת הַרַחֲמִים הַנִּרְמָזִים בוֹ כַּמְּבֹאֵר בְּזוּהַר (ויקרא קלא.). שֶׁהֵם מְכוֹנִים תִּיקוּנֵי דִיקְנָא, מִשׁוּם שֶׁעַל יָדָם הַמִּיִּדוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת נִמְדָּדִים בְּמִידָה וּבִאֻפְן שֵׁיכוֹלִים הַתְּחַתּוֹנִים לְקַבֵּל הַשִּׁפְע, מִשׁוּם מִכַּח הָאֲהָבָה שֶׁהִיא עְבוּדָתוֹ שֶׁל אֲהֲרֹן הוּא הַחֶסֶד הַיְיִנוֹ הַתַּעֲנוּג וְהַשְּׂמַחָה שֶׁאֵנוֹ מְבִיאִים לוֹ יִתְבַּרֵךְ.

וְזֶה יְכוֹל לְהִיֹּת שׁוֹרֵשׁ תִּיבַת אָךְ "יֵצָא" שֶׁהוּא מְשׁוֹרֵשׁ צָא, [צ' א' א'] לְשׁוֹן הַתְּלַבְּשׁוֹת, הַתְּלַבְּשׁוֹת הִיא כִּינּוּי לְדַרְגָּה שְׁבָה הָאוֹר יוֹצֵא מֵה'גוֹף' - כְּלוֹמַר מִמְּקוֹרוֹ אֵל דַּרְגָּה שֵׁיכוֹלִים לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁמֶלֶךְ לּוֹבֵשׁ לּוֹבְשֵׁי מַלְכוּת

המאור הגדול לתורת החסידות

מאור ושמש המכואר

ביאור נרחב | ציונים והשוואות אלפי מראי מקומות

פוסק וניקוד | הקדמות מופלאות פרקי תולדות ומכואר

כוחיות מעטה | מפתחות עימוד מרדכי עין

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

